

Mensbeelden in de hedendaagse filosofie najaar 2022

2 Ayn Rand 1905-1982

Sneek 2022-2

1

1

Ayn Rand 1905, Sint-Petersburg-1982, New York

Dit foto van Onbekende auteur is gelicentieerd onder CC BY-SA 4.0

Sneek 2022-2

2

2

Jeugd

- Ayn Rand wordt in 1905 als Alisa Rosenbaum in Sint-Petersburg geboren.
- Zij groeit op in een geassimileerd joods gezin. Vader is apotheker, moeder is thuis.
- In 1917 wordt het bedrijf door bolsjewisten overgenomen. Het gezin gaat naar de Krim.
- Rand is dol op verhalen uit Amerika en nadat ze haar studie geschiedenis heeft afgemaakt gaat ze als 21-jarige in 1926 alleen naar de Verenigde Staten.

Sneek 2022-2

3

3

Leven in Amerika

- Via een baantje als filmfigurant wordt ze scenarioschrijver in Hollywood.
- Ze gaat een pseudoniem gebruiken. In 1943 verschijnt *The Fountainhead* en *Atlas Shrugged* in 1957.
- Ze formeert een groep rondom zichzelf die in een bijna sekteachtige situatie leven alsof ze het Nieuwe Atlantis zijn. Belangrijke namen; Nathaniel Branden psycholoog en PR man voor de ideeën van Rand en Alan Greenspan de latere voorzitter van de FED.
- Ze overlijdt in 1982 in New York.

Sneek 2022-2

4

4

Filosofisch positie

Ze is de grondlegger van een nieuwe stroming die ze het objectivisme noemt:

<https://schooltv.nl/video/ayn-rand-1905-1982-grondlegger-van-het-objectivisme/>

Sneek 2022-2

5

5

Individuele versie van Rand theorie

- Waarom haar idee van individuele vrijheid misschien wel werkt in de kunst, maar niet in de politiek

De eeuwige bron

Een architect die alleen wil maken wat aan zijn standaard voldoet, ook als dat betekent dat hij geen geld verdient. Hij vernietigt zijn eigen maaksel omdat hij compromisloos is en dat doet met een beroep op zijn individuele genie. Het gewone volk is zover nog niet en als we die laten beslissen wat gemaakt moet worden wordt het nooit wat.

Sneek 2022-2

6

6

Politieke versie van Rands theorie

- *De kracht van Atlantis of Atlas in staking*

Een gemeenschap waaruit de atlassen zich terugtrekken en daardoor veroorzaken zij, later ook door actieve sabotage van hun eigen scheppingen, een chaos en teloorgang. De mensen zullen daardoor voelen dat de atlassen aan het roer moeten. Alleen hun uitgangspunten- die objectivistisch zijn- mogen leidend zijn en dan komt de economie en de vooruitgang van allen weer op gang.

Sneek 2022-2

7

7

Filosofische premissen

- Metafysica = de natuur. Daaruit leidt ze af dat alles draait om feiten die rechtstreeks zijn wat de natuur dicteert,
- Epistemologie = verstand. Alles in de wereld is logisch afleidbaar en mensen kunnen die logica volgen als ze hun verstand gebruiken.
- Ethiek= egoïsme. Dat wil zeggen mensen handelen uit eigenbelang. Altruïsme is in haar ogen een onnatuurlijk kwaad.
- Het systeem= kapitalisme van de vrije markt. Dat is de enige manier om de besten boven te laten komen, in een samenleving die daar als geheel van profiteert.

Sneek 2022-2

8

8

De kritiek

- De premissen doen de werkelijkheid geen recht.
- Mensen *kennen* de feiten niet, maar zoeken samenhangen die steeds door falsificatie worden getoetst.
- Rand heeft een werkelijkheid die ze steeds bevestigd ziet en als de feiten haar werkelijkheid niet bevestigen is dat omdat mensen het verkeerd doen of misleid zijn. Alle vormen van irrationaliteit, menselijke goedheid of sociaal gedrag zijn vormen van vals bewustzijn.
- De vrije markt heeft een paar decennia het tij mee gehad, maar de negatieve effecten worden nu heel zichtbaar.

Sneek 2022-2

9

9

Rand in perspectief van haar eigen theorie

- Rand zelf ervaart eerst tegenslag op tegenslag en laat zich daar niet door te neer drukken, maar blijft overtuigd dat haar schrijvers carrière van de grond zal komen.
- Ze zegt aangekomen in Amerika en in de depressie van begin dertiger jaren over haar schrijverschap; 'Weten wat je wilt en het dan doen. Alles is wil en controle'.
- Het lijkt even mee te zitten, maar onder invloed van de depressie komen de belofde Broadway voorstellingen er niet. Pas in 1941 wordt haar boek uitgegeven en begint haar succes verhaal.

Sneek 2022-2

10

10

Rand op de top van haar macht

- Rand krijgt eigenlijk nooit de aandacht die ze wil.
- *Atlas Shrugged* komt uit in 1957.
- Maar dan krijgen haar adepten, een kleine kring van invloedrijke mannen die iets zien in haar objectivisme, macht.
- Greenspan wordt in 1987 tot 2006 hoofd van de federale bank in de VS.
- De teaparty (2008) is als beweging aanhanger van Rand.
- Vanaf de zestiger jaren is alleen de bijbel beter verkocht in de VS dan Rands *Atlas shrugged*.

Sneek 2022-2

11

11